

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра права Європейського Союзу

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2022

Харків – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 22 с.

Розробники:

Жуков Ігор Миколайович – доцент кафедри права Європейського Союзу,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу

(протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри права Європейського Союзу (протокол №12 від 22 червня 2023
року)

Завідувач кафедри – Яковюк Іван Васильович, доктор юридичних наук,
професор, професор

Завідувач кафедри – Комарова Тетяна В'ячеславівна, доктор юридичних наук,
професор, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Викладач	Жуков Ігор Миколайович, к.ю.н., доцент кафедри права Європейського Союзу
Контактний телефон	057-704-05-39
E-mail	i.m.zhukov@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. вул. Динамівська, 7, ауд. 810.
Онлайн консультації	Zoom:

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються сутність та особливості правового регулювання відносин у межах внутрішнього ринку Європейського Союзу в умовах поглиблення регіональної інтеграції та еволюції різноманітних політик ЄС.

Розглядаються базові категорії права внутрішнього ринку, його принципи, звертається увага на специфіку джерел його регулювання. Розкривається зміст чотирьох свобод внутрішнього ринку та підстав для обмеження їх застосування. Окреслюються основні напрямки та перспективи правового регулювання відносин України і ЄС у сфері економічної інтеграції з огляду на набуття Україною статусу держави-кандидатки на вступ до ЄС. Крім того, акцент робиться на ролі Суду ЄС в розвитку правового регулювання реалізації чотирьох свобод внутрішнього ринку ЄС.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС» – формування теоретичних та практичних знань щодо правових засад функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу у контексті розвитку економічної та галузевих політик Європейського Союзу, формування глибокого та цілісного розуміння механізму правового регулювання основних свобод внутрішнього ринку ЄС, вироблення основних умінь і навичок застосування норм права ЄС, які регламентують відносини в межах

внутрішнього ринку, також активізація аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти, проведення науково-дослідницької роботи у сфері правового регулювання внутрішнього ринку ЄС.

Завдання:

опанування студентами вироблених наукою права Європейського Союзу теоретичних знань щодо розвитку інтеграційних процесів у Європі, формування внутрішнього ринку ЄС, правової регламентації його функціонування, а також еволюції, сучасного стану, основних рис та закономірностей розвитку права внутрішнього ринку ЄС;

знання сутності права внутрішнього ринку Європейського Союзу та його складових: принципів, норми, інститутів; засобів уніфікації національного законодавства держав-членів у сфері відносин в межах внутрішнього ринку ЄС;

освоєння нормативного матеріалу, який є результатом правотворчої діяльності інститутів та органів ЄС, а також тих правил поведінки, які регулюють функціонування внутрішнього ринку ЄС;

визначення змісту, правової природи, сфери дії, винятків та допустимих обмежень свобод внутрішнього ринку ЄС (свободи руху товарів, свободи руху осіб, свободи надання послуг, свободи руху капіталів);

формування у студентів навичок аналізу положень установчих договорів ЄС, актів вторинного права ЄС, рішень Суду ЄС з метою кращого розуміння особливостей правової регламентації функціонування внутрішнього ринку ЄС;

розвиток навичок самостійного аналізу й оцінки норм та правозастосовної практики, в тому числі і судової, щодо реалізації свободи руху товарів, осіб, послуг та капіталу;

формування навичок аналізу законодавства України на предмет відповідності зобов'язанням України за Угодою про асоціацію в частині доступу до внутрішнього ринку ЄС;

визначення прикладних проблем, що виникають у результаті адаптації

національного законодавства України до законодавства ЄС у сфері регулювання відносин у межах внутрішнього ринку ЄС.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Теорія права», «Цивільне право», «Цивільний процес», «Міжнародне право», «Право Європейського Союзу», Податкове право, Міжнародне приватне право

Кореквізити: Європейське приватне міжнародне право, Право СОТ, Міжнародне контрактне право. Захист прав у Європейському суді з прав людини, Судовий захист у Європейському Союзі.

Постреквізити: Корпоративне право та управління ЄС. Міжнародне право інтелектуальної власності. Правові аспекти електронної комерції, Конкуренційне (антимонопольне) право Європейського Союзу, Європейське інтернет-право

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Демонструвати знання загальнотеоретичних понять та концепцій інтеграційних процесів, зокрема у Європі, цілей та принципів, форм європейської економічної інтеграції, уміння надавати оцінку впливу глобалізації на соціально-економічний розвиток інтеграційних утворень.

РН 2. Демонструвати знання етапів формування внутрішнього ринку ЄС, ключових понять, принципів, теорій та доктрин у сфері правового регулювання внутрішнього ринку Європейського Союзу.

РН 3. Виявляти знання та розуміння процесу та особливостей наближення законодавства держав-членів з метою забезпечення свобод внутрішнього ринку ЄС, особливостей правового регулювання та фінансування спільних та галузевих політик ЄС, вміння класифікувати їх,

надавати характеристику.

РН 4. Демонструвати знання правого регулювання вільного руху товарів, сфери та умов обмеження таких форм протекціонізму, як застосування митних зборів і зборів еквівалентної дії.

РН 5. Демонструвати знання нефіскальних бар'єрів у торгівлі, кількісних обмежень та заходів, що мають еквівалентну дію, умов запровадження принципу взаємного визнання та технічних регламентів. Визначати взаємозв'язок між захистом від дискримінації та захистом від нечітко застосованих правил.

РН 6. Характеризувати принципи, які застосовуються до вільного руху осіб, та виявляти дискримінаційні або недискримінаційні заходи, які обмежують свободу пересування з міркувань публічного порядку, безпеки та охорони здоров'я та перешкоджають доступу до ринку.

РН 7. Демонструвати знання основних принципів, що регулюють свободу заснування та вільного руху послуг, які викладені в Установчих договорах Європейського Союзу та конкретизуються і розвиваються через вторинне законодавство ЄС та прецедентну практику Суду ЄС, а також умови та принципи обмеження свободи надання послуг у ЄС.

РН 8. Характеризувати особливості та сучасний стан правового регулювання вільного руху капіталів та платежів у Європейському Союзі та умови обмеження свободи руху капіталів у ЄС.

РН 9. Демонструвати знання основних правил конкуренції в ЄС, які регулюють заборони укладення антиконкурентних угод (та інші форми змови) між незалежними компаніями та встановлюють недопущення зловживання домінуючим становищем.

РН 10. Здійснювати критичний аналіз прецедентної практики Суду ЄС у сфері лібералізації чотирьох свобод і усуненні перешкод для міждержавної торгівлі в межах ЄС та розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з питань реалізації чотирьох свобод.

РН 11. Демонструвати знання еволюції відносин між Україною і

Європейським Союзом в економічній сфері та правового регулювання їх сучасного стану.

РН 12. Надавати на професійному рівні консультації та висновки щодо сутності правового регулювання інтеграції України до ЄС у економічній сфері, співробітництва України та Європейського Союзу в реалізації положень Угоди про асоціацію, зокрема щодо реалізації норм і принципів всеохоплюючої та поглибленої зони вільної торгівлі.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Формування внутрішнього ринку Європейського Союзу	Формування внутрішнього ринку Європейського Союзу	12
2	Загальні правові засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС	Загальні правові засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС	16
3	Правове регулювання спільних та галузевих політик ЄС	Правове регулювання спільних та галузевих політик ЄС	12
4	Вільний рух товарів. Фіскальні заходи: митні збори та внутрішнє оподаткування.	Вільний рух товарів. Фіскальні заходи: Митні збори та внутрішнє оподаткування.	8
5	Нефіскальні заходи: Кількісні обмеження та заходи, що мають еквівалентну дію.	Нефіскальні заходи: Кількісні обмеження та заходи, що мають еквівалентну дію.	12
6	Відступи від положень ст.ст. 34 та 35 ДФЄС щодо заборони кількісних обмеження на імпорті і експорт та на всі заходи еквівалентної дії між державами-членами (ст.36 ДФЄС).	Відступи від положень ст.ст. 34 та 35 ДФЄС щодо заборони кількісних обмеження на імпорті і експорт та на всі заходи еквівалентної дії між державами-членами (ст.36 ДФЄС).	8
7	Поняття та зміст свободи руху осіб.	Поняття та зміст свободи руху осіб.	12
8	Правова основа свободи заснування.	Правова основа свободи заснування.	16
9	Поняття та зміст свободи надання послуг.	Поняття та зміст свободи надання послуг.	16
10	Вільний рух капіталу та платежів.	Вільний рух капіталу та платежів.	10
11	Антимонопольна політика ЄС та регулювання конкуренції.	Антимонопольна політика ЄС та регулювання конкуренції.	20

12	Економічне співробітництво та інтеграція України до ЄС	Економічне співробітництво та інтеграція України до ЄС	10
----	--	--	----

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1.	Загальні правові засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС	Загальні правові засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС	110
2.	Вільний рух товарів. Фіскальні заходи: Митні збори та внутрішнє оподаткування.	Вільний рух товарів. Фіскальні заходи: Митні збори та внутрішнє оподаткування.	
3.	Нефіскальні заходи: Кількісні обмеження та заходи, що мають еквівалентну дію.		
4.	Поняття та зміст свободи руху осіб.	Поняття та зміст свободи руху осіб.	
5.	Правова основа свободи заснування.	Правова основа свободи заснування.	
6.	Поняття та зміст свободи надання послуг.	Поняття та зміст свободи надання послуг.	
7.	Вільний рух капіталу та платежів.	Вільний рух капіталу та платежів.	
8.	Антимонополярна політика ЄС та регулювання конкуренції.	Антимонополярна політика ЄС та регулювання конкуренції.	

Самостійна робота студентів

Формами самостійної роботи студентів є:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;

- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел міжнародного права, а також національного права України та зарубіжних країн;
- інші форми роботи.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право».

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної
дисципліни**

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 18-22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу від 15.04.2008р. URL: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206655%202008%20INIT>
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535
6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629-IV від 18.03.2004 р. *Відом. Верхов. Ради*. 2004. № 29. Ст. 367.
7. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України № 2411-VI від 01.07.2010 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 40. Ст. 527.
8. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. *Офіц. вісн. України*. 2006. № 24. Ст. 1794.
9. Про Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 346. *Офіц. вісн. України*. 2014. № 66. Ст. 67.

10. План дій «Україна - Європейський Союз» від 21.02.2005 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_693

11. Порядок денний асоціації Україна - ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію / Міжнародний документ № 994-990 від 16.06.2009р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_990

12. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 24.06.2010 р. *Офіц. вісн. України*. 2012. № 1(54). Ст. 227.

13. Угода між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз від 13.06.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2008. № 24. Ст. 726.

14. Угода між Україною та Європейським Союзом про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом, від 13.06.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 15. Ст. 582.

15. Договір про заснування Енергетичного співтовариства від 25.10.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 1. Ст. 1.

16. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Союзом про загальні принципи участі України в програмах Союзу від 22.11.2010 р. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 92. Ст. 3360.

17. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво від 04.12.2009 р. *Офіц. вісн. України*. 2010. № 96. Ст. 3432.

18. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18.06.2007 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2008. № 10. Ст. 97.

19. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб від 18.06.2007 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2008. № 9. Ст. 86.

20. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво від 04.07.2002 р. *Офіц. вісн. України*. 2004. № 4 (13.02.2004). Ст. 214.

21. Угода про співробітництво щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) між Україною та Європейським Співтовариством, його державами-членами від 01.12.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 4. Ст. 145.

22. Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України № 615/98 від 11.06.1998 р. *Офіц. вісн. України*. 1998. № 24. Ст. 870.

23. Угода між Кабінетом Міністрів України та Європейським Співтовариством з атомної енергії про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії від 28.04.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2006. № 5. Ст. 214.

24. Commission Directive 70/50/EEC of 22.12.1969 based on the provisions of Article 33 (7), on the abolition of measures which have an effect equivalent to quantitative restrictions on imports and are not covered by other provisions adopted in pursuance of the EEC Treaty. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1567955038166&uri=CELEX:31970L0050> (дата звернення: 03.09.2019).

25. Council Regulation (EEC) №2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code // Official Journal L 302, 19.10.1992, p. 1-50.

26. Council Regulation (EC) №2679/98 of 7 December 1998 on the functioning of the internal market in relation to the free movement of goods among the Member States // Official Journal L 337, 12.12.1998

27. Regulation (EC) №638/2004 of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on Community statistics relating to the trading of goods between Member States and repealing Council Regulation (EEC) №3330/91. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568626246454&uri=CELEX:32004R0638>

28. Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC. *Official Journal L 158*, 30.4.2004, p. 77-123.

29. Regulation (EU) №492/2011 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on freedom of movement for workers within the Union Text with EEA relevance. *OJ L 141*, 27.5.2011, p. 1-12.

30. Рішення Суду ЄС у справі 7/68 Commission v Italy від 10.12.1968 р.
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61968CJ0007>

31. Рішення Суду ЄС у справі 24/68 Commission v Italy від 01.07.1969.
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61968CJ0024>

32. Рішення Суду ЄС у справі C-304/01 Spain v Commission від 09.09.2004 р. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-304/01>

33. Рішення Суду ЄС у справі 8/74 Dassonville від 11.07.1974 р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61974CJ0008>

34. Рішення Суду ЄС у справі 120/78 Cassis de Dijon від 20.02.1979 р.
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61978CJ0120>

35. Про основні засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України від 01.07.2010 р. Відом. Верхов. Ради України. 2010. № 40. Ст. 1452.

36. План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106. Офіц. вісн. України. 2018. № 24. Ст. 852.

37. Про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 р. № 759. Офіц. вісн. України. 2017. № 84. Ст. 2565.

38. Порядок заповнення та видачі митницею сертифіката з перевезення (походження товару) EUR.1: Наказ Міністерства фінансів України від 26.12.2017 р. № 1563/31431. Офіц. вісн. України. 2018. № 7. Ст. 286.

39. Порядок надання та анулювання митницею статусу уповноваженого (схваленого) експортера: Наказ Міністерства фінансів України від 07.10.2014. № 1013. Офіц. вісн. України. 2014. № 100. Ст. 2965.

40. Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС 2017/1566 про запровадження тимчасових автономних торговельних заходів для України, що передбачені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, від 13.09.2017 р. Офіційний вісник. L 254, 30.9.2017, с. 1–10.

41. Рішення Суду ЄС C-12/86 у справі Demirel від 30.09.1987 р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61986CJ0012>

42. Рішення Господарського суду м. Києва за позовом Зентіва, к. с. (Zentiva, k. s.) до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Приватного підприємства "Альянс краси" про дострокове припинення дії свідоцтва України N 168112 на торговельну марку "біо CRYSTAL" від 12.02.2018 р. № 910/14972/17.

Основна література

1. Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу : підручник. Одеса : Фенікс, 2020. 390 с.

2. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с

3. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 360 с.

4. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.

5. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.
6. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с.
7. Смирнова К.В., Святун О.В. Основні свободи внутрішнього ринку ЄС. Конспект лекцій. Київ: НН Інститут міжнародних відносин, 2020. 129 с
8. Смирнова К. В. Основи права конкуренції Європейського Союзу та «європеїзація» конкуренційного права України : навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 223 с.
9. Яковюк І. В. Правові основи європейської інтеграції: загальнотеоретичний аналіз: монографія. Харків: Право, 2013. 760 с.
10. Barnard Catherine. Steve Peers. European Union Law (3rd edn). - Oxford University Press, 2020. 1032 p.
11. Barnard Catherine. The Substantive Law of the EU. Oxford University Press, 2022. 760 p.
12. Bator-Bryła, M. P. (2021). Prohibition of Discrimination on Grounds of Nationality in the Freedom of Movement of Persons within the EU in the Light of Case Law of the Court of Justice of the European Union. Review of European and Comparative Law, 46(3), 189–218. URL: <https://doi.org/10.31743/recl.12340>
13. European Commission, Directorate-General for Communication, Single market, Publications Office, 2020, URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2775/282406>.
14. European Commission. Guide to the Case Law of the European Court of Justice on Articles 49 et seq. TFEU. Freedom of Establishment: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/22543/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>
15. European Commission. Guide to the Case Law of the European Court of Justice on Articles 56 et seq. TFEU. Freedom to Provide Services: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/16743/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

16. European Commission. Guide to the Case Law of the European Court of Justice on Articles 65 et seq. TFEU. Free Movement of Capital: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/160223-guide-case-law-free-movement-capital_en.pdf

17. European Commission. Single market and standards: URL: https://ec.europa.eu/growth/single-market_en.

18. European Union law / Catherine Barnard, Steve Peers (eds.) Oxford University Press, 2021. 1032 p.

19. EU Law: Text, Cases, and Materials / Paul P. Craig, Gráinne De Búrca. Oxford: Oxford University Press, 2021. 1198 p.

20. Foster Nigel. Foster on EU Law. (8th edn). Oxford University Press, 2021. 504 p.

21. Graig P., Burca G. EU Law: Text, Cases, and Materials. Oxford University Press, 2020. 1304 p.

22. Introduction to European Union Internal Market Law / ed. by Raffaele Torino. – Roma: TrePress, 2017. – 173 p.

23. Lewandowski, W., 2022. Removing Barriers to Trade in Services in the Single Market with the Help of the Services Directive – Assessment of the Recent Case Law of the Court of Justice. Utrecht Law Review, 18(1), pp.57–75. DOI: <http://doi.org/10.36633/ulr.71817>.

24. O'Meara Noreen. Essential Cases: EU Law (3rd edn). - Oxford University Press, 2019. – 549 p.

25. Steiner & Woods EU Law by Costa Marios , Peers Steve. Oxford University Press, 14th edition. 2020. 800 p.

26. Wheatherill S. The Internal Market as a Legal Concept (Collected Courses of the Academy of European Law). Oxford: Oxford University Press, 2019. 296 p.

Додаткова література

1. Гнатюк М.М., Малик Я.Ф., Прокопенко Л.Л. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України. / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process. Навч. посіб. / За

заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Київ: Міленіум, 2019. 782 с.

2. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. Україна-Європа. 2023. URL.: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf

3. Європейське право: право Європейського союзу: підручник. У трьох книгах / за ред. В. І. Муравйова. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2015. : Книга перша: Інституційне право Європейського союзу. 312 с.

4. Інституційне право Європейського Союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. Київ : Ін Юре, 2015. 312 с.

5. Кваша, О. С. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак. Ужгород, 2019. Вип. 23, Ч. 1. С. 112–117.

6. Малиновська О.А. Міграційна політика Європейського Союзу: виклики та уроки для України : [аналітична доповідь]. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/migr_pol68f1d.pdf

7. Мушак Н. Б. Шенгенське *acquis* у праві Європейського Союзу : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11 / Н. Б. Мушак; Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького. Київ, 2019. 36 с.

8. Ремінський М. М., Петренко К. В. Динаміка та розвиток зовнішньоторгівельних відносин Україна-ЄС, в процесі євроінтеграції України. 2020. URL.: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/37694/1/APEU2020-14_1-10.pdf

9. Рим О. М. Деякі аспекти реалізації свободи переміщення працівників у Європейському Союзі. *Держава та регіони. Серія право*. 2019. №. 3. С. 127-132.

10. Смірнова К.В. Місце Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною у національному правопорядку України. *Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку* : зб. наук. статей за матеріалами II-ї Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 15 травн. 2019 р. / редкол. : А. П. Гетьмана, І. В. Яковюк та ін. Харків, 2019. С. 136-140.

11. Огляд прецедентного права Суду Європейського Союзу у сферах, що регулюються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС / За ред. А. Лазовські; Проект ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС». URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/review-of-the-case-law-of-the-eu-court-of-justice-fields-covered-by-the-association-agreement-2018.1.1.ukr_1.pdf

12. Основи права Європейського Союзу : підручник / За заг. ред. Т.Л. Сироїд; [Л.І. Адашис, Т.М. Анакіна, С.М. Вихрист та ін.]. Харків : Право, 2020. 590 с.

13. Encyclopaedia on Exporting to the EU under the DCFTA / Eds. Mark Hellyer, Sergey Nerpil, Valeriy Piatnytskyi (2015). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciyu/bucklets/ENCYCLOPAEDIA-part1.pdf>

14. The Internal Market Factsheets: URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/section/189/theinternal-market>

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт ЄС. URL: <http://europa.eu.int>

Європейський парламент. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>

Рада ЄС. URL: www.consilium.europa.eu

Європейська комісія. URL: ec.europa.eu

Суд ЄС. URL: <http://curia.europa.eu/>

Європейська Рахункова палата. URL: eca.europa.eu

Європейський Центральний Банк. URL: www.ecb.int

Інформація про законодавчий процес на офіційному сайті ЄС. URL: http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm

База даних законодавства ЄС. URL: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

Офіційна платформа для громадськості, яка хоче в'язати участь у законодавчому процесі ЄС. URL: http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm

Центр офіційної документації ЄС. URL: publications.europa.eu

Каталоги. URL: www.europa.eu.int/libraries

Євростат. URL: epp.eurostat.ec.europa.eu

SOLVIT. URL: https://ec.europa.eu/solvit/index_en.htm

Європейський простір. URL: <http://eu.prostir.ua/>

Історичні архіви ЄС. URL: <http://www.iue.it/ECArchives/EN/Eurhistar.shtml>

Європейська служба зовнішньої дії. URL: <http://www.eeas.europa.eu/>

Представництво ЄС в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

Бюлетень представництва ЄС в Україні. URL: <http://euukrainecoop.net/>

Європейська інтеграція / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535

Виконання Угоди про асоціацію Україною. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=247749544&cat_id=247749488

Адаптація законодавства України до норм права ЄС. URL: https://minjust.gov.ua/azu_es

Акти *acquis communautaire*, перекладені на українську мову. URL: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Європейського Союзу. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/623-kafedra-prava-yevropeiskoho-soiuzu.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, мут-кортах, готувати тези наукових доповідей, тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист портфоліо практики Суду ЄС, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи, тестові завдання тощо).

За результатами практичних занять із кожного з чотирьох модулів розраховується кількість балів, що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату; опрацювання статистичних даних інститутів ЄС, рішень Суду Європейського Союзу; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8.

Формою *рубіжного контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Рубіжний контроль у формі «заліку» здійснюється по завершенні першого навчального семестру (викладачем, який веде семінарські/практичні заняття). Якщо студент за період першого навчального семестру набрав за підсумками рубіжного поточного контролю менше $\frac{1}{2}$ максимальної кількості балів за перший семестр (від 0 до 16), то він до рубіжного контролю знань у формі заліку не допускається.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34